

Η χαρτογράφηση ως εργαλείο κοινωνικής μάθησης

Βιωματικά εργαστήρια χαρτογράφησης της URBANA

ατομική-συλλογική παρατήρηση / ανάλυση / καταγραφή / συζήτηση / παραγωγή εμπειρικής γνώσης

Η ανάγνωση του κόσμου μέσα από τον χάρτη

από το βίωμα στην πολιτισμική αναπαράσταση / η δύναμη του χάρτη ως μέσου επικοινωνίας

Η επανεφεύρεση του κόσμου με εργαλείο τη χαρτογράφηση

κοινωνικές πρακτικές χαρτογράφησης / η χαρτογράφηση ως εκπλήρωση του δικαιώματος στην πόλη

Βιωματικά εργαστήρια χαρτογράφησης της URBANA

παρατήρηση / ανάλυση της γειτονιάς

Κύκλος εργαστηρίων “Ο δημόσιος χώρος της Αθήνας από την οπτική του φύλου: Ομάδες Μεικτές” (Urbana.Urbano). Διοργάνωση: Urbana. Με την υποστήριξη του Εργαστηρίου Σπουδών Φύλου του Παντείου Πανεπιστημίου. (πηγή: προσωπικό αρχείο)

Βιωματικά εργαστήρια χαρτογράφησης της URBANA

καταγραφή παρατηρήσεων με τη μορφή σημειώσεων στον χάρτη-υπόβαθρο ή με οπτικοακουστικά μέσα, στην υπόγεια διάβαση της Συγγρού εν μέσω του περίπατου αναγνώρισης της περιοχής

Κύκλος εργαστηρίων “Ο δημόσιος χώρος της Αθήνας από την οπτική του φύλου: Ομάδες Μεικτές” (Urbana.Urbano). Διοργάνωση: Urbana. Με την υποστήριξη του Εργαστηρίου Σπουδών Φύλου του Παντείου Πανεπιστημίου. (πηγή: προσωπικό αρχείο)

Βιωματικά εργαστήρια χαρτογράφησης της URBANA

/ συζήτηση στις ενδιάμεσες
στάσεις της διαδρομής
/ διατύπωση απόψεων και
προβληματισμών
/ συμμετοχική παρατήρηση
της γειτονιάς

Κύκλος εργαστηρίων “Ο δημόσιος χώρος της
Αθήνας από την οπτική του φύλου: Ομάδες
Μεικτές” (Urbana.Urbano). Διοργάνωση: Urbana.
Με την υποστήριξη του Εργαστηρίου Σπουδών
Φύλου του Παντείου Πανεπιστημίου.
(πηγή: προσωπικό αρχείο)

Βιωματικά εργαστήρια χαρτογράφησης της URBANA

συζήτηση των ζητημάτων που αναδείχθηκαν μέσα από τον συλλογικό περίπατο

κύκλος εργαστηρίων “Ο δημόσιος χώρος της Αθήνας από την οπτική του φύλου: Ομάδες Μεικτές” (Urbana.Urbano). Διοργάνωση: Urbana. Με την υποστήριξη του Εργαστηρίου Σπουδών Φύλου του Παντείου Πανεπιστημίου. (πηγή: προσωπικό αρχείο)

#1

προσωπικά βιώματα

- Η καθημερινές διαδρομές και εμπειρίες στην περιοχή
- Η εμπειρία συγκεκριμένων γεγονότων στην ευρύτερη περιοχή μελέτης
- Η εμπειρία άλλων αστικών και μη χώρων

#2

πολιτισμικές αναπαραστάσεις

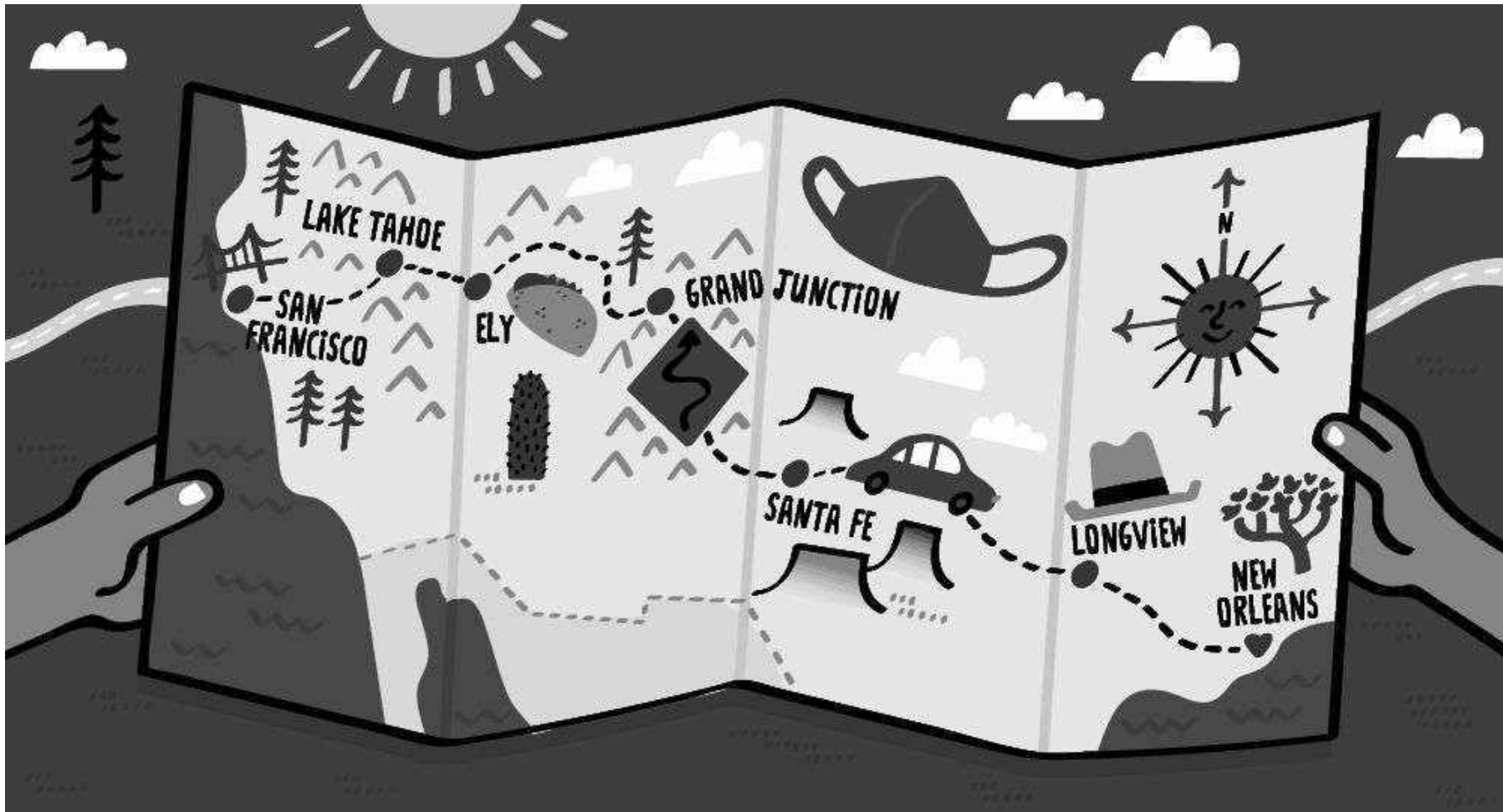
- Οι εικόνες του χώρου από μέσα μαζικής δικτύωσης και μέσα ενημέρωσης
- Εμπειρίες και αφηγήσεις τρίτων προσώπων για την περιοχή

#3

συνθήκες του παρόντος

- το ασφαλές πεδίο που δημιουργείται μεταξύ των συμμετεχόντων/ουσών εμπνέει την έκφραση των διαφόρων οπτικών του χώρου
- εικόνες, σκέψεις, συζητήσεις που εκτυλίσσονται κατά την διάρκεια του εργαστηρίου

Η ανάγνωση του κόσμου μέσα από τον χάρτη

Illustrated Road Trip Map of Southwest USA by Nate Padavick The Wall Street Journal (πηγή: idrawmaps.com)

«Ο τρόπος που σκεφτόμαστε και μαθαίνουμε για τα πράγματα -ιδίως σε μεγαλύτερες κλίμακες- προέρχεται σε μεγάλο βαθμό από πολιτισμικά δημιουργημένες αναπαραστάσεις»

- Uttal, Sheehan 2014

Η ανάγνωση του κόσμου μέσα από τον χάρτη > η δύναμη του χάρτη ως μέσου μετάδοσης πληροφοριών

«Τόσο στην επιλεκτικότητα του περιεχομένου τους όσο και στα σύμβολα και τις μορφές αναπαράστασης τους, οι χάρτες είναι ένας τρόπος σύλληψης, άρθρωσης και δομής του ανθρώπινου κόσμου που προκαλεί, επηρεάζει και προωθείται από συγκεκριμένα σύνολα κοινωνικών σχέσεων.» - Harley 1994

The Plumb-Pudding in Danger, James Gillray, 1805
Συλλογή PERSUASIVE CARTOGRAPHY (πηγή: persuasivemaps.library.cornell.edu/)

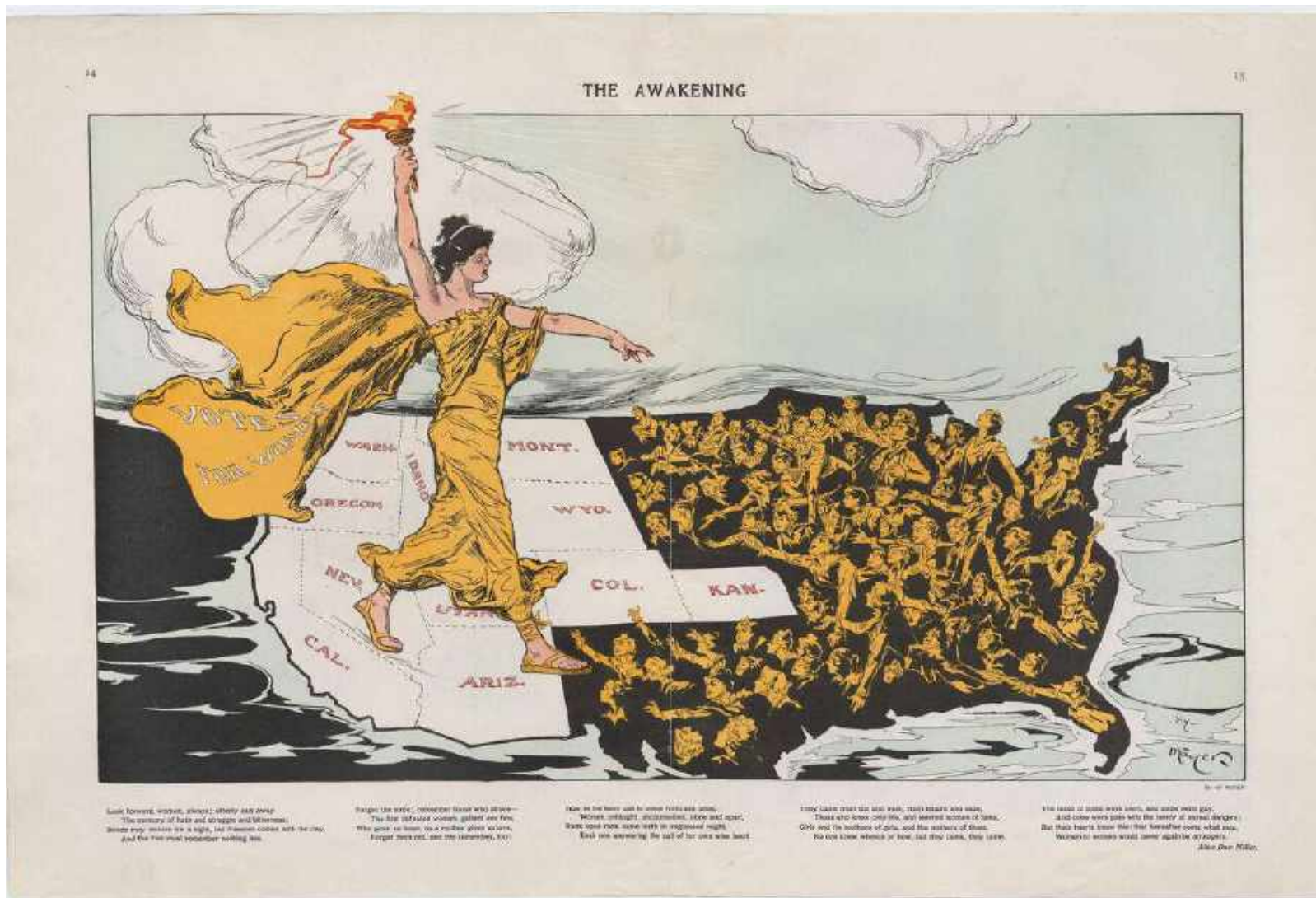
Carriers of the New Black Plague, 1938, William H.

What Germany Wants, 1917, Stanford's Geographical Establishment

Η ανάγνωση του κόσμου μέσα από τον χάρτη > Η ιστορική ισχύς του χάρτη

«οι κώδικες που συναποτελούν τον χάρτη είναι τόσο πολυάριθμοι όσο τα κίνητρά του, και εξίσου φυσικοποιημένοι μέσα στον πολιτισμό που τους δημιουργεί και τους εκμεταλλεύεται» - Wood, Fels 1986

The Awakening, Henry Mayer (1915)

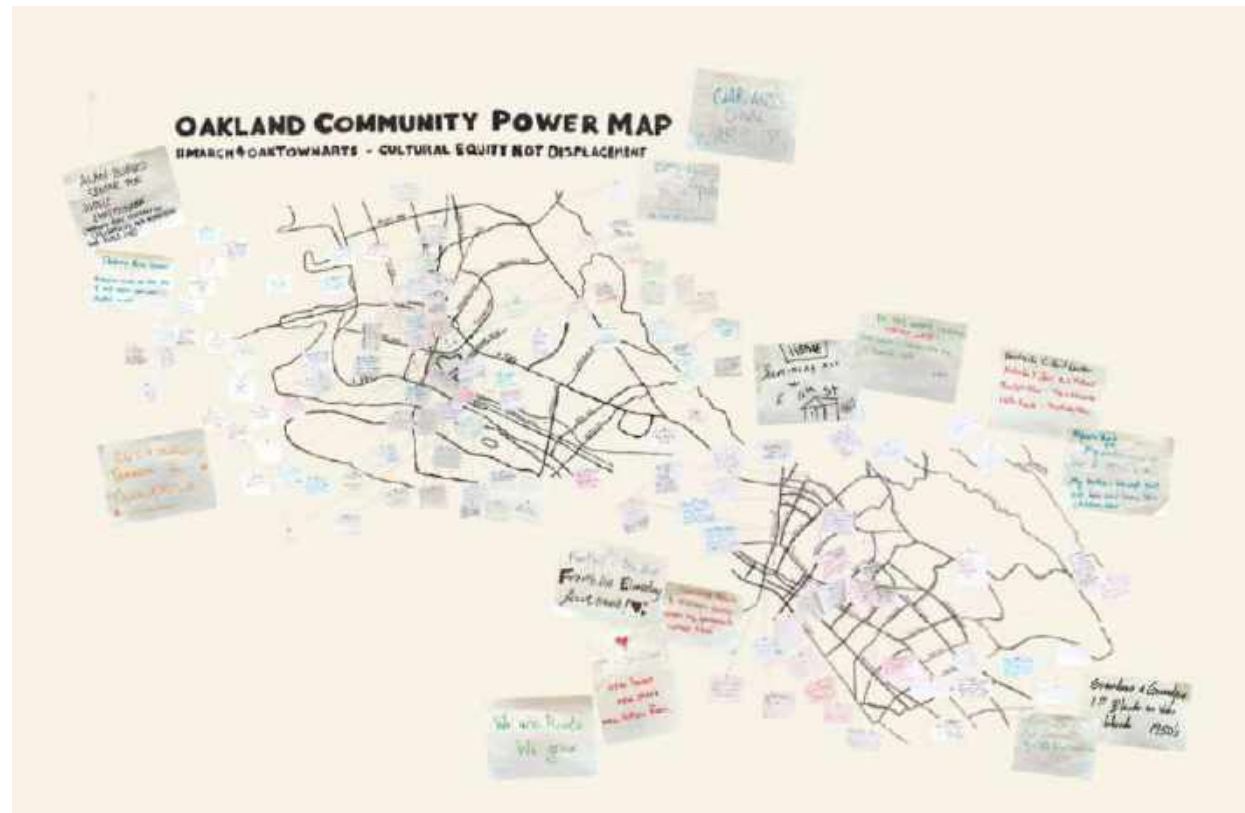
πηγή: digital.library.cornell.edu/

Η ανάγνωση του κόσμου μέσα από τον χάρτη > κριτικές προσεγγίσεις του χάρτη

Defending Traditional Territories by Mapping in the Amazon, πηγή: notanatl.org

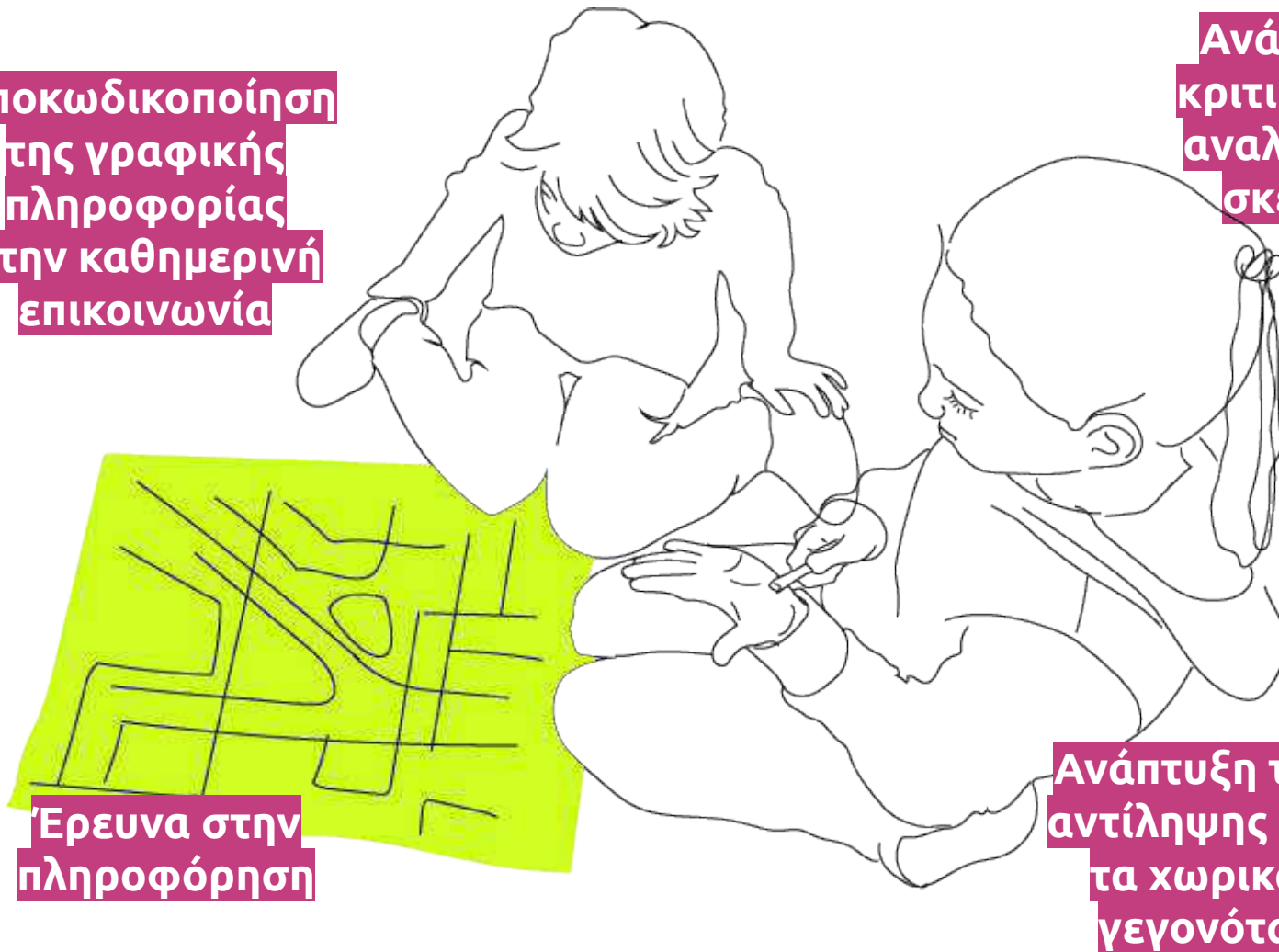
«Οι χάρτες είναι ενεργοί. Κατασκευάζουν ενεργά τη γνώση, ασκούν δύναμη και αποτελούν ένα ισχυρό μέσο για την προώθηση της κοινωνικής αλλαγής.» - Crampton, Krygier 2006

Mapping the Anti-Eviction Struggle
πηγή: notanatl.org

«η χαρτογραφία δεν είναι απαραίτητα αυτό που οι χαρτογράφοι υποστηρίζουν ότι είναι ...μπορούμε να κατανοήσουμε την ιστορία της μόνο εάν διερευνήσουμε τις δυνάμεις που σχετίζονται με τη χαρτογράφηση» - Harley 1989

Αποκωδικοποίηση
της γραφικής
πληροφορίας
στην καθημερινή
επικοινωνία

Ανάπτυξη
κριτικής και
αναλυτικής
σκέψης

Έρευνα στην
πληροφόρηση

Ανάπτυξη της
αντίληψης για
τα χωρικά
γεγονότα

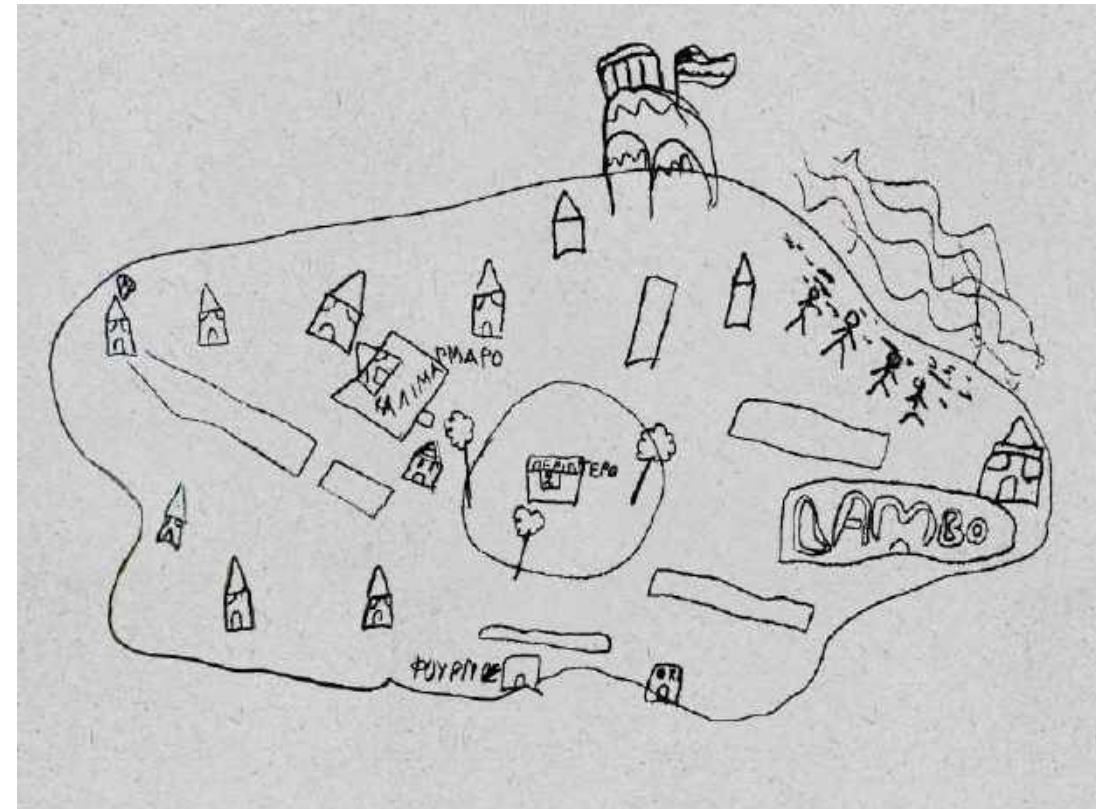
Η ανάγνωση του κόσμου μέσα από τον χάρτη > Η κατασκευή του χάρτη

η χαρτογράφηση λειτουργεί ως έκφραση της εσωτερικής ανάγκης μας να οργανώνουμε, να κατανοούμε και να συνδεόμαστε με το άμεσο περιβάλλον και τους οικείους σε εμάς χώρους.

Η επανεφεύρεση του κόσμου με εργαλείο τη χαρτογράφηση

«Εάν οι χάρτες είναι ουσιαστικά υποκειμενικοί, ερμηνευτικοί και φανταστικοί σχηματισμοί γεγονότων, κατασκευές που επηρεάζουν αποφάσεις, δράσεις και πολιτιστικές αξίες, τότε **γιατί να μην αγκαλιάσουμε τη βαθιά αποτελεσματικότητα της χαρτογράφησης στην εξερεύνηση και τη διαμόρφωση νέων πραγματικοτήτων;** Γιατί να μην αγκαλιάσουμε το γεγονός ότι η δυνητικά άπειρη ικανότητα της χαρτογράφησης για εύρεση και θεμελίωση νέων συνθηκών, μπορεί να επιτρέψει κοινωνικά πιο δίκαιους τρόπους αλληλεπίδρασης σε ένα ευρύτερο περιβάλλον; »
- Corner 1999

παιδικός χάρτης (προσωπικό αρχείο, 2019)

Η επανεφεύρεση του κόσμου με εργαλείο τη χαρτογράφηση >

Κοινωνικές πρακτικές χαρτογράφησης

Οι κοινωνικές πρακτικές χαρτογράφησης να εννοηθούν ως «πολιτιστικές πρακτικές που περιλαμβάνουν δράση» - Kitchin et al. 2009 ...ασκήσεις μέσω των οποίων η σιωπηρή γνώση, όπως ενσωματώνεται στη χωρική μνήμη των ανθρώπων, μετατρέπεται σε κοινωνικά ωφέλιμη γνώση. - Di Gessa 2008. Η χαρτογράφηση αποτελεί έναν θεμελιώδη τρόπο έκθεσης της ανθρώπινης χωρικής γνώσης, η οποία εν συνεχεία, μπορεί να ενεργοποιήσει τον χώρο, επικοινωνώντας νέες γεωγραφικές ιδέες. - Corner 1991

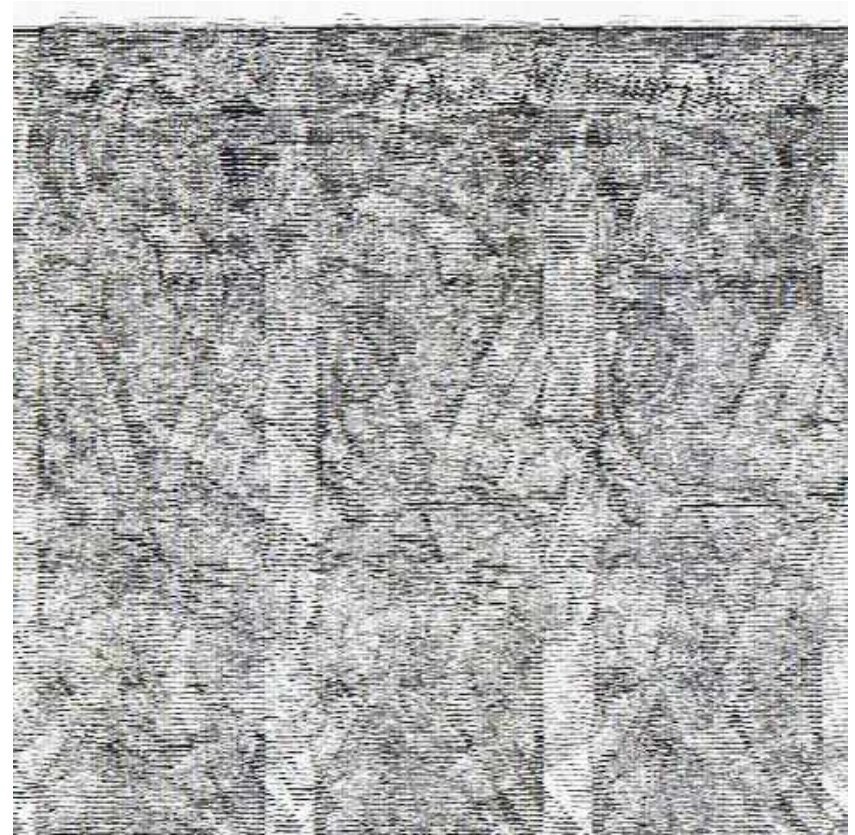
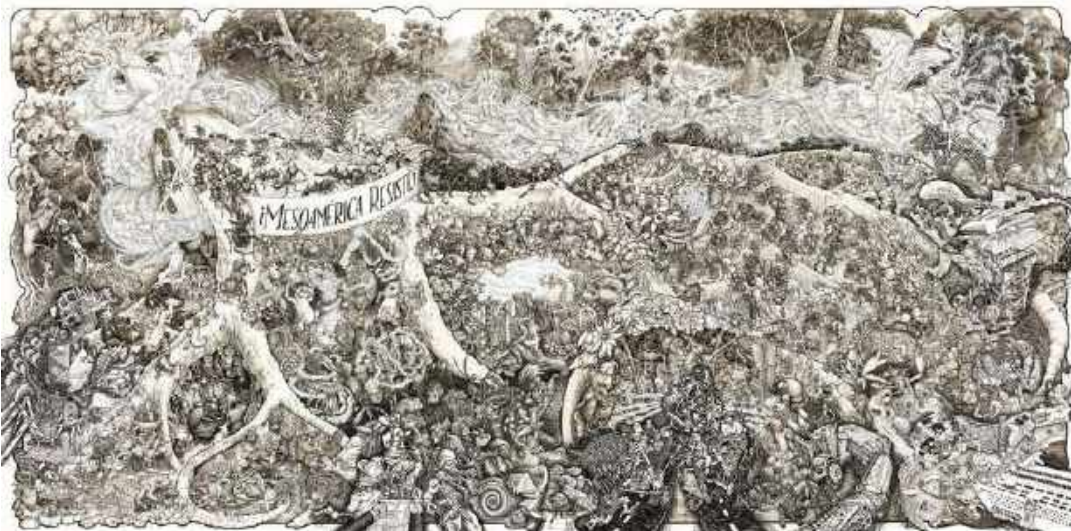
Η Shiloh Krupar (2015) αναγνωρίζει τρεις τύπους κοινωνικών πρακτικών χαρτογράφησης:

- Η χαρτογράφηση ως μηχανισμός διαμαρτυρίας ή μορφή επιχειρήματος / πολιτικού σχολιασμού.
- Η χαρτογράφηση ως μορφή κοινωνικών δράσεων που περιλαμβάνουν εναλλακτικές χωρικές αφηγήσεις και συλλογικούς περιπάτους.
- Η χαρτογράφηση περιλαμβάνει την εκπαίδευση της κοινότητας και την τοπική οργάνωση.

Η επανεφεύρεση του κόσμου με εργαλείο τη χαρτογράφηση >

Κοινωνικές πρακτικές χαρτογράφησης

ριζοσπαστικοί άτλαντες και κριτικοί γεωπολιτικοί χάρτες

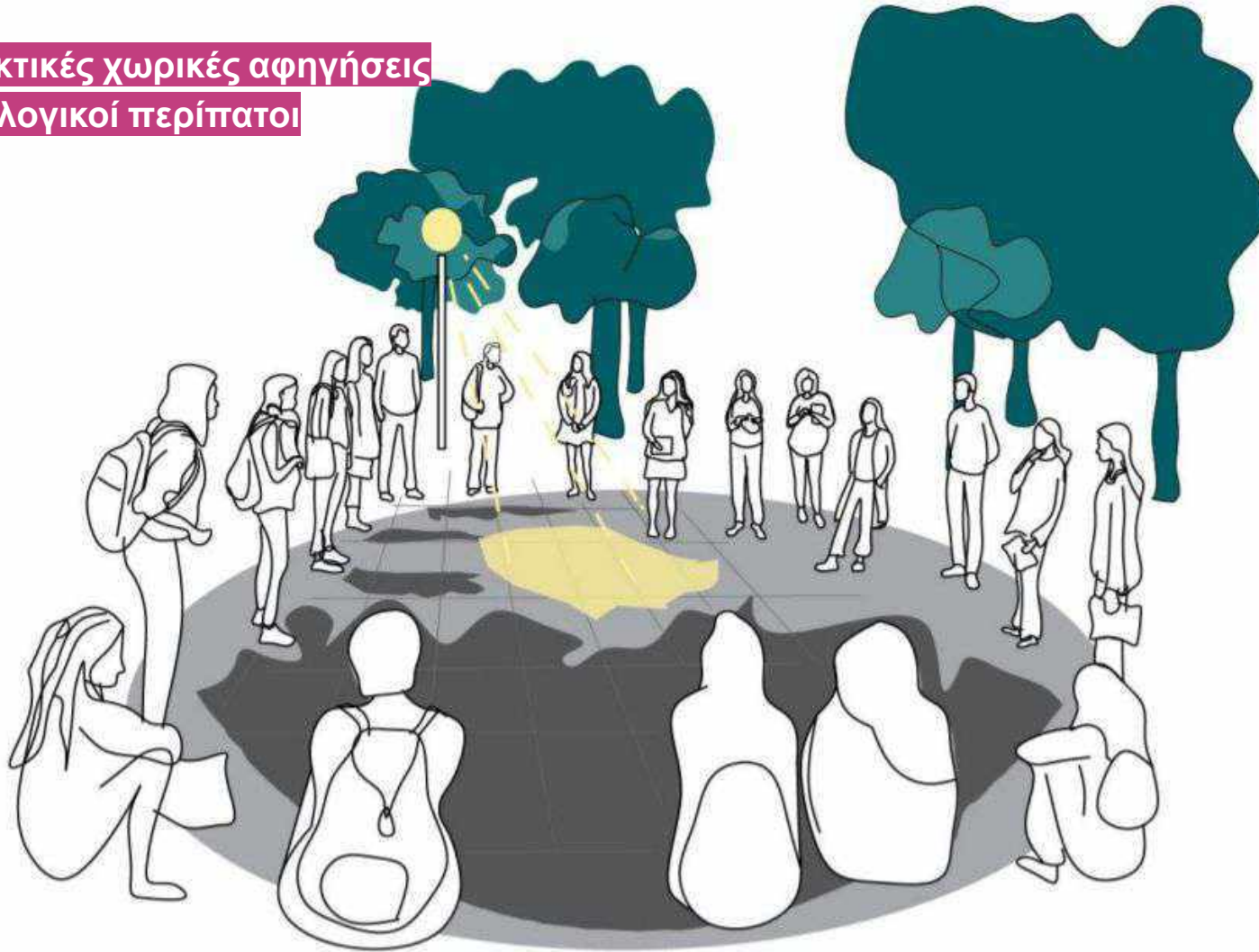
«The Mesoamérica Resiste». Χάρτης που «απεικονίζει τη σύγχρονη εισβολή των μεγάλων έργων που σχεδιάστηκαν για την περιοχή και αποκαλύπτει την άποψη των κοινοτήτων, οι οποίες οργανώνονται τοπικά και διασυνοριακά για να υπερασπιστούν τη γη και τις παραδόσεις, να προστατεύσουν την πολιτιστική και οικολογική ποικιλομορφία και να οικοδομήσουν εναλλακτικές οικονομίες».

Beehive Design Collective. (πηγή: beehivecollective.org/)

Η επανεφεύρεση του κόσμου με εργαλείο τη χαρτογράφηση >

Κοινωνικές πρακτικές χαρτογράφησης

εναλλακτικές χωρικές αφηγήσεις
και συλλογικοί περίπατοι

Κύκλος εργαστηρίων “Ο δημόσιος χώρος της Αθήνας από την οπτική του φύλου”.Urbana.Urbano. Ομάδα διοργάνωσης: Urbana. Διαδρομή στην ευρύτερη περιοχή του Πάντειου Πανεπιστημίου. Νοέμβριος 2020. (πηγή: urbana.gr)

Η επανεφεύρεση του κόσμου με εργαλείο τη χαρτογράφηση >

Κοινωνικές πρακτικές χαρτογράφησης

Διαδρομές στην πόλη. Δράση: «Υπαίθρια διδασκαλία στην γειτονιά των Εξαρχείων», με την Β' τάξη του 35ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών. Σε συνεργασία με τον Χ. Μπαλάτ. Δεκέμβριος 2019. (πηγή: προσωπικό αρχείο)

Η επανεφεύρεση του κόσμου με εργαλείο τη χαρτογράφηση

Κοινωνικές πρακτικές χαρτογράφησης

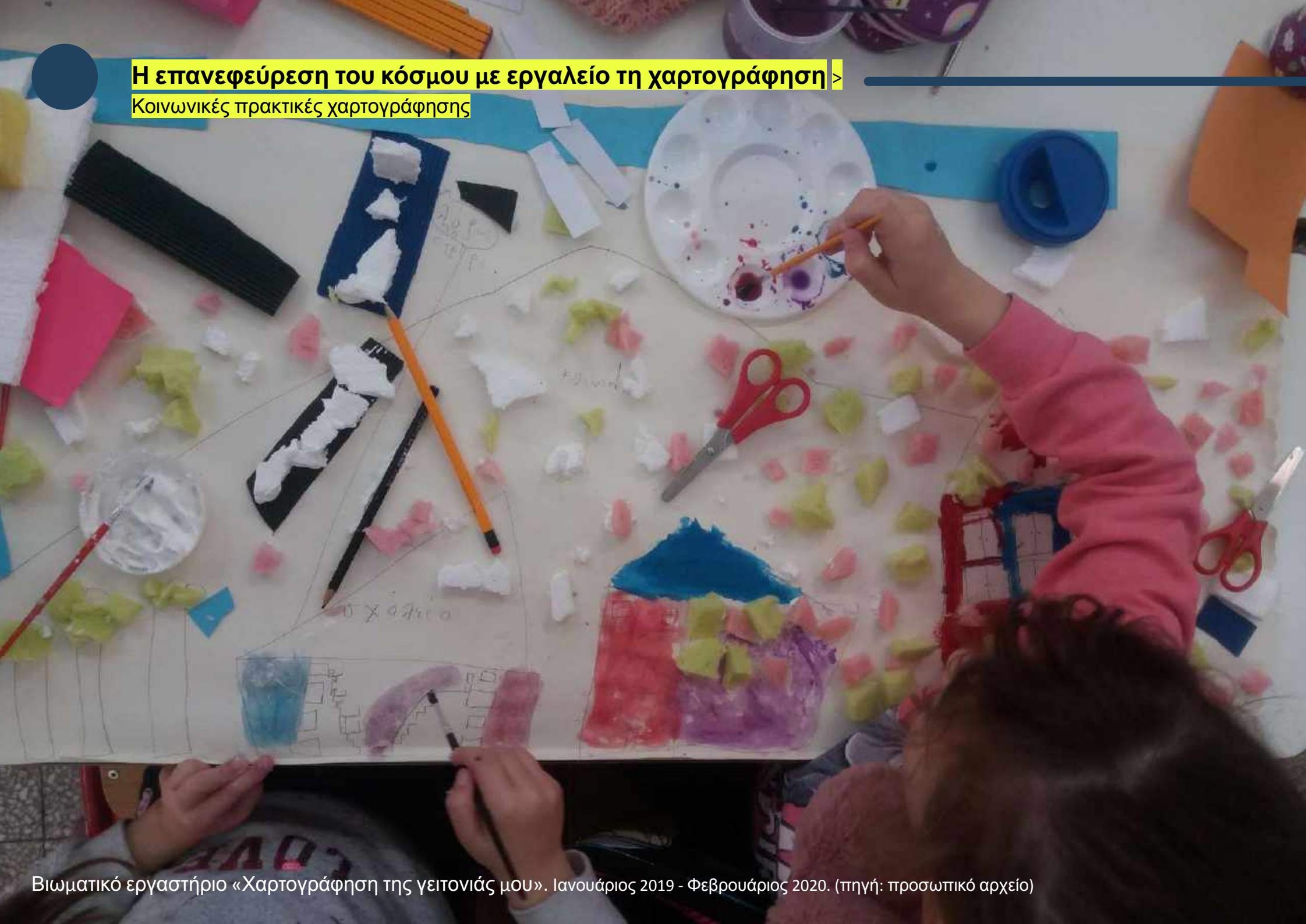
Εκπαίδευση της κοινότητας και τοπική οργάνωση

Η ομάδα 3Cs οργανώνει εργαστήρια χαρτογράφησης με κοινότητες να ανακαλύψουν και να αναλύσουν κοινωνικά και χωρικά μοτίβα και να ξαναδιεκδικήσουν τον χώρο.

Countermapping Queen Mary. Χάρτης ενός παιχνιδιού αποπροσανατολισμού. Συνεργασία του Queen Mary University στο Λονδίνο με την ομάδα 3Cs. Οκτώβριος 2010 (πηγή: countercartographies.org/)

Η επανεφεύρεση του κόσμου με εργαλείο τη χαρτογράφηση >

Κοινωνικές πρακτικές χαρτογράφησης

Η επανεφεύρεση του κόσμου με εργαλείο τη χαρτογράφηση >

Κοινωνικές πρακτικές χαρτογράφησης

Η επανεφεύρεση του κόσμου με εργαλείο τη χαρτογράφηση >

Η χαρτογράφηση ως εκπλήρωση του δικαιώματος στην πόλη

Πέντε διαστάσεις του τόπου που
μπορούν να αναδειχθούν με
εργαλείο τη χαρτογράφηση:

/ η αντιληπτική

/ η κοινωνιολογική

/ η ιδεολογική

/ η πολιτική

/ η οικολογική

-Gruenewald 2003

«Η χαρτογράφηση επιδιώκει να προσδώσει στο υποκείμενο μια νέα
αυξημένη αίσθηση της θέσης του στο παγκόσμιο σύστημα» - Firth 2014

Σας ευχαριστώ!

Ειρήνη Βαλληνδρά

email: eirini.vallindra@gmail.com

Αρχιτεκτόνισσα - Ερευνήτρια | Επιστημονική Συνεργάτιδα Εργαστηρίου Ευφυών
Μεταβαλλόμενων Περιβαλλόντων Πολυτεχνείου Κρήτης